

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 14.4.2010
COM(2010) 133 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Социалната и икономическата интеграция на ромите

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Социалната и икономическата интеграция на ромите

1. КОНТЕКСТ

ЕС и неговите държави-членки имат специална отговорност по отношение на ромите, които живеят във всички държави-членки, страните кандидатки и потенциалните страни кандидатки. Хартата на основните права определя ценностите, върху които се основава ЕС. Тези ценности трябва да се превърнат в практика, с цел да се подобри положението на ромското население, което съставлява най-голямото етническо малцинство в ЕС.

Приобщаването на ромите е в съответствие и с приоритета за приобщаващ растеж от стратегията на ЕС до 2020 г. и особено с нейната водеща инициатива „Европейска платформа срещу бедността“. Пълната интеграция на ромите ще донесе значителни икономически ползи за нашите общества, особено за страните с намаляващо население, които не могат да си позволят да изключат голяма част от потенциалната си работна ръка.

Все още обаче значителна част от наброяващите около 10-12 милиона роми в Европа живеят в крайна изолация както в селските, така и в градските зони, и в много лоши социално-икономически условия. Дискриминацията, социалното изключване и сегрегацията, на които са изложени ромите, се подсилват взаимно. Те се сблъскват с ограничен достъп до висококачествено образование, трудности в процеса на интеграция на пазара на труда, съответно ниски нива на доходите, а също са и в лошо здравословно състояние, което от своя страна води до по-високи нива на смъртност и по-малка средна продължителност на живота в сравнение с лицата, които не са от ромски произход. Изключването на ромите носи със себе си не само значително човешко страдание, но и значителни преки разходи за публичните финанси, както и непреки разходи вследствие на понижената производителност на труда.

Сложността и взаимната обвързаност на проблемите изискват намирането на трайни решения, които да отчитат всички аспекти на лишенията, на които са изложени ромите, чрез използването на интегриран подход. Ниското образователно равнище, ограниченията на пазара на труда, сегрегацията по отношение на решаването на жилищния въпрос и в други области, както и незадоволителните здравни резултати — всичко това са въпроси, на които е необходимо да се намери синхронизирано решение.

От декември 2007 г. насам, в поредица от заключения на Съвета, ЕС одобри оценката на Комисията, че ЕС вече разполага със стабилна рамка от законодателни и финансови инструменти и такива за координиране на политиката, които са в състояние да подкрепят приобщаването на ромите, но и че може да се направи повече, за да

заработят те по-ефективно¹. Съветът потвърди, че държавите-членки и Европейският съюз имат обща отговорност за справяне с предизвикателството на ромското приобщаване, в рамките на съответните си и взаимно допълващи се правомощия, и превърна ромското приобщаване в неразривна част от процеса на изработване на политиките на ЕС². Сегашната тройка председателства определи социалната и икономическата интеграция на ромите като един от своите приоритети³.

Мерките за преодоляване на ромското изключване трябва да се впишат в по-широката рамка на европейските политики в областта на равенството, приобщаването и растежа, при което в максимална степен следва да се използват възможностите, които предоставят правните и финансови инструменти, с които разполага и основната част от обществото. Общата цел е постигането на общество, предоставящо равни възможности за всички, а не нова форма на етническа сегрегация: всеки напредък, който може да бъде постигнат в областта на ромското приобщаване, представлява и напредък по отношение на приобщаването на всички етнически малцинства в ЕС, като важи и обратното.

Целта на настоящото съобщение, предшествашо втората среща на върха, посветена на ромите, е да покаже как Европейският съюз възнамерява да развие своя принос за пълноценната социална и икономическа интеграция на ромите, на основата на постигнатия напредък.

2. ПОСТИГНАТИЯТ НАПРЕДЪК

От 2008 г. насам е постигнат напредък в държавите-членки и на равнището на ЕС, както сочи и приложеният доклад⁴. През 2009 г. центърът на вниманието в ЕС бе изместен от анализа на проблемите към проучване на въпроса, по какъв начин съществуващите инструменти биха могли да станат по-ефективни и по какъв начин въпросите, свързани с положението на ромите, могат да бъдат решавани с по-голяма резултатност в рамките на широк спектър от политики, включително в областта на заетостта, социалното приобщаване, здравеопазването, образованието, жилищния въпрос, младежта и културата.

Продължава прилагането и по-нататъшното развитие на законодателството на ЕС в областта на недискриминацията, свободата на движение, защитата на данните и борбата с расизма. Комисията също следи и за транспонирането на съответните достижения на правото на ЕС в страните кандидатки и потенциалните страни кандидатки. Този подход беше допълнен с включването на специфични аспекти, имащи отношение към ромите, в работата на Агенцията на ЕС за основните права и на мрежата от специализирани органи по равнопоставеността (EQUINET), в обучението за практикуващи юристи и в информационната кампания на Европейската комисия, протичаща под надслова „За различността. Против дискриминацията“.

¹ Вж. съобщението, озаглавено „Недискриминация и равни възможности: подновен ангажимент“, COM(2008)420.

² Срещи на Европейския съвет: документи 16616/1/07 и 11018/1/08 REV1 на Съвета; Съвет по общи въпроси: документ 15976/1/08 REV 1 на Съвета, Съвет по заетостта, социалните въпроси, здравеопазването и въпросите на потребителите: документи 9721/2/09 REV2 и 10394/09 на Съвета.

³ Документ 16771/09 на Съвета.

⁴ SEC(2010).

Европейската платформа за приобщаване на ромите, състояща се от ключови фигури в приобщаването на ромите, представляващи институциите на ЕС, международни организации, правителствата на държавите-членки и гражданското общество, заработи през април 2009 г. с цел обмяна на добри практики и опит и поощряване на сътрудничеството между участниците в нея. Тя има за цел да подобри съгласуваността и ефективността на паралелно протичащите политически процеси на национално, европейско и международно равнище, с оглед постигането на синергия помежду им. Общите основни принципи за приобщаване на ромите, изведени в резултат на дейността на платформата и извлечени от опита на успешни инициативи за приобщаване на ромите, очертават за отговорните фактори от всички нива на обществената политика практическата рамка за това, по какъв начин да разработват и прилагат успешни инициативи⁵.

Така например, вторият от десетте принципа беше използван, за да се обоснове предложението на Комисията от 2009 г. за изменение на регламента относно Европейския фонд за регионално развитие. Целта е да се привнесе полза за крайно маргинализираните общности — в чието число несъмнено попадат, без да бъдат обхванати изключително и само, ромските общности — в 27-те държави-членки на ЕС чрез съвместно финансиране на проекти, заедно с Европейския социален фонд, за изграждането на нов и санирането на съществуващия жилищен фонд в градските и селските райони, като част от интегриран подход, включващ дейности в сферата на обучението, заетостта, социалните грижи и здравеопазването.

Повечето държави-членки заявяват, че поставят в по-голяма степен ударение върху вътрешната координация и включването на самите ромски общности. Някои държави-членки са започнали да се възползват от възможностите, които дава комплексното програмиране и съчетано да използват различни инструменти на политиката на сближаване.

Държавите-членки заявяват, че желаят да интегрират в един по-общ подход проблемите на ромите и да използват взаимното обучение и партньорските проверки за проучване на начините за подобряване на инициативите си в подкрепа на десегрегацията и на достъпа до образование, заетост и основни социални услуги. Форум за такъв обмен е Европейската мрежа за социално приобщаване на ромите в рамките на структурните фондове (EURoma), която си поставя за цел обмяна на информация и опит, споделянето на стратегии и подходи и генерирането на знания.

Предстоящият доклад от осъществено през 2009 г. и 2010 г. проучване за нуждите на Комисията, на тема „Дейности за подобряване на въздействието на политиките, програмите и проектите, насочени към социално приобщаване и недопускане на дискриминация спрямо ромите в ЕС“ ще набележи факторите за успех и добрите практики.

Голяма част от тези действия бяха подкрепени от структурните фондове на ЕС, и по-специално от ЕСФ⁶. В съответствие със заключенията на Съвета по общи въпроси от декември 2008 г. и с Резолюцията на Европейския парламент от март 2009 г., Комисията умножи усилията си с цел използване в пълна степен на възможностите на

⁵ Документ 10394/09 на Съвета, приложение.

⁶ Европейски социален фонд (ЕСФ) и Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР).

тези инструменти. По-конкретно, Комисията сключи договорености на двустранна основа с правителствата на държавите-членки, за да ги подпомогне с оглед по-широкото използване на структурните фондове на ЕС в подкрепа на ромското приобщаване. Нещо повече, ефективността на ЕСФ бе повишена чрез подобряване на контрола и оценяването на ромските проекти и популяризирането в цяла Европа на онези мерки, които са се оказали особено ефективни.

Европейската комисия също така изпълнява пилотен проект по инициатива на Европейския парламент, посветен на ромското приобщаване (на стойност 5 милиона евро, обхващащ периода 2010-2012 г.) и имащ за предмет обучението в ранна детска възраст, самостоятелната заетост благодарение на използването на микрокредити, както и формирането на обществената възприемчивост, особено в страните с висок процент на ромско население. Пилотният проект ще изследва също така методите за събиране на данни и ще прибегне до съпоставителна оценка с цел оценяване на въздействието на инициативите в тези три области.

3. ПРЕДСТОЯЩИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Направеният на предходен етап анализ на инструментите и политиките на ЕС⁷ и докладът за напредъка, обхващащ периода 2008-2010 г.⁸ потвърждават, че тези инструменти и политики като цяло са в състояние да подкрепят ромското приобщаване, дори и в голям мащаб. Въпросът е как да се гарантира реализирането на техния потенциал.

На европейско и международно равнище успоредно един на друг протичат няколко политически процеса, насочени към интегриране на ромите. Сред тях са съответните политики на ЕС за приобщаване на ромите, Планът за действие на ОССЕ относно участието на ромите и синтите в общественно-политическия живот (приет през 2003 г. и подписан от 55 държави)⁹, препоръките на Съвета на Европа и резолюциите на Комитета на министрите и на Парламентарната асамблея¹⁰, и националните планове за действие, приети и прилагани от 12-те страни, участващи в Десетилетието на ромското включване 2005-2015 г.¹¹. Резултатите от тези дейности варират в зависимост от техните правни основания, инструменти, ресурси и участието на заинтересованите субекти. Нещо повече, те са само слабо координирани от неформалната контактна група на международните организации на ромите, синтите и странстващите лица¹².

⁷ SEC(2008)2172.

⁸ SEC(2010)....

⁹ Решение № 3/30 на ОССЕ, План за действие за подобряване на положението на ромите и синтите в зоната на ОССЕ (MC.DEC/3/03).

¹⁰ По-конкретно, следните препоръки на Комитета на министрите: 2006/10 (достъп до здравни грижи); 2005/4 (жилищни условия); 2004/14 (движение и временно заселване на странстващите лица); 2001/17 (икономическо състояние и състояние на заетостта); 2000/4 (образование на децата на ромите/циганите); 1983/1 (номади апатриди и номади с неустановена национална принадлежност); 1975/13 (социално положение на номадите).

¹¹ http://www.romadecade.org/decade_action_plans.

¹² Съорганизатори на неформалната контактна група (НКГ) са председателството на Съвета на ЕС и Съветът на Европа. Тя включва представители на институциите на ЕС, международни организации и многостранни инициативи (организации на ООН, Световната банка, ОССЕ, Десетилетието на ромското включване 2005-2015 г.), държавите-членки (представявани от предишното, настоящото и бъдещото председателство), както и на гражданското общество.

В списъка на предстоящите предизвикателства фигурират:

- подобряване на сътрудничеството между европейските, националните и международните участници и представителите на ромските общности, опирайки се на ангажимента за приобщаване на ромите, който придоби реални измерения в последните 5-10 години;
- превеждане на този ангажимент и на това сътрудничество на езика на положителните промени на местно равнище. Това би могло да се постигне чрез по-висока степен на ангажираност и евентуално укрепване на капацитета на местната администрация, гражданското общество и на самите роме за разработване и осъществяване на проекти, програми и политики;
- по-ефективно популяризиране на ползите от приобщаването на ромите за икономическото и социалното развитие в местен и национален мащаб¹³. Социалната и икономическата интеграция на ромите е двупосочен процес, който изисква промяна в мисловната нагласа на преобладаващата част от населението, както и на членовете на ромските общности и техните лидери;
- насърчаване на интегрираното използване на фондовете на ЕС за справяне с многоизмерните предизвикателства на ромското изключване;
- разработване на политики на безусловна десегрегация, особено в областта на образованието и на жилищното настаняване, с подкрепата на структурните фондове;
- поставяне на особено ударение върху най-необлагодетелстваните микрорегиони;
- включване на въпросите, свързани с приобщаването на ромите, по-скоро в по-обширните области на политиката, като тези на образованието, заетостта, здравеопазването, инфраструктурата и градоустройството, икономическото и териториалното развитие, отколкото разглеждането им като отделна политика. Добрите практики и успешните модели от различните проекти трябва да бъдат по-добре разпространявани и да се превърнат в неразделна част от политиката.

Съответно Комисията, държавите-членки и другите ключови фигури в този процес трябва да съсредоточат усилията си върху справянето с тези предизвикателства чрез повишаване на ефективността на политиките както по отношение на съдържанието, така и по отношение на самия процес на неговото реализиране.

¹³

НКГ е форум за взаимно информиране за текущите дейности в съответните сфери на компетентност на участващите организации.

Комисията си служи с ключовото послание „Ромите в Европа: нека подкрепим едно приобщаване, което от полза за всички“ при отпечатването и изработването на посветени на тази тема публикации и аудиовизуални материали.

3.1. Мерки за ефективно приобщаване на ромите

3.1.1. Финансови инструменти

Структурните фондове на ЕС и Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), както и Инструментът за предприсъединителна помощ (ИПП), представляват почти половината от годишния бюджет на Европейския съюз и са важни лостове за промяна.

Информацията за приложението на тези инструменти показва, че най-общо казано не липсват в наличност финансови средства, които да подкрепят обещаващите политики и програми. Съществуват обаче редица пречки, които възпрепятстват отделни държави-членки да ги използват за дейности, насочени към приобщаване на ромите, в т.ч. пропуски в планирането и програмирането, а също и относителната административна тежест. Както успешните примери свидетелстват за това сега, интегрираните стратегии за ромите, които разглеждат в цялата им сложност проблемите, стоящи в основата на маргинализацията на ромските общности, са много по-ефективни от изолираните проекти, които се занимават само с един или два въпроса. Пречките включват също така относителната въздържаност на местно равнище и липсата на политическо съзнание и на капацитет сред местните администрации, а също и сред ромските общности. Тези трудности могат да бъдат преодоляни с помощта на стимули или чрез предоставяне на подходяща подкрепа и експертен опит, включително и чрез техническа помощ по линия на структурните фондове на ЕС. Комисията приветства инициативите на НПО в подкрепа на изграждането на нужния капацитет (например инициативата на Институт „Отворено общество“, озаглавена „Оптимизиране използването на средствата от ЕС за ромите“). Освен това, предоставянето на права на ромите и, по-специално, участието в процеса на вземане на решения на ромските жени, които действат като свързващо звено между семейството и обществото, се доказва като важен фактор за успеха на всяка една мярка.

За да подкрепи държавите-членки с оглед провеждането на политики с отчетлив ефект по места, през 2009 г. Комисията предприе поредица от двустранни прояви на високо равнище в държавите-членки, имащи за цел да съберат на едно място отговорните политически фактори и най-висшите ръководители на администрациите и на заинтересованите страни както в европейски, така и в национален мащаб, заедно с представители на ромските общности. Тези прояви подготвят почвата за постигане на съгласие по целите за по-широко използване на фондовете на ЕС за приобщаването на ромите посредством определянето на конкретните междинни етапи.

Комисията насърчи по-широкомащабното интегрирано програмиране, което съчетава действия в рамките на няколко оперативни програми в подкрепа на интервенциите, които си служат с междусекторен подход при разрешаване на проблемите на ромските общности. Тя приветства инициативите на държавите-членки за превръщане на мерките за десегрегация в условие за достъп до финансиране по линия на структурните фондове и смята, че това е напълно в съответствие с изискването да се избягва всякаква дискриминация при усвояването на фондовете¹⁴.

¹⁴ Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета, и по-специално член 16 от него.

Комисията също така насърчава държавите-членки да включват ромската общност в планирането на използването на фондовете чрез практическото прилагане на принципа на партньорство така, че да се ангажират ромите на всеки етап от процеса — от разработването на програмата до оценяването, — както и да се подкрепи изграждането на нужния капацитет в рамките на ромското гражданско общество и в рамките на местните администрации. Тя приветства също и усилията за опростяване на процедурите за кандидатстване и по-системното предоставяне на предварително финансиране на успешите кандидати.

3.1.2. Обвързване на вземането под внимание на проблемите на ромите в различни политики с прилагането на интегриран подход

Въпреки че условията на живот на много ромски общности се характеризират с множество, взаимно подхранващи се проблеми, мерките за справяне с тези проблеми твърде често са извадени от контекста на общите политики в областта на образованието, заетостта, общественото здраве или възстановяването на градската среда. Все още тенденцията е ударението да се поставя върху еднокомпонентните решения, като например насърчаването на заетостта на ромите или обновяването на ромските квартали, осъществявано чрез краткосрочни проекти и програми, които нямат траен ефект.

Както бе подчертано от Европейския икономически и социален комитет през 2008 г.¹⁵, включването на проблемите на ромите във всички имащи отношение европейски и национални политики, е най-обещаващият начин за постигането на приобщаване. Съвместната работа по въпроси на неравнопоставеността в здравеопазването, в рамките на стратегията за социална закрила и социално приобщаване и на здравната стратегия на ЕС, е конкретен пример за такъв подход¹⁶. През 2009 г. Комисията постави специално ударение върху ромите в контекста на Лисабонската стратегия. Данните за националните равнища на изпълнение и политическите реакции по отношение на приобщаването на ромите към пазара на труда бяха анализирани въз основа на националните програми за реформи в държавите-членки и намериха място в Съвместния доклад за заетостта в периода 2008—2009 г. Вземането под внимание на въпросната проблематика в различни политики не омаловажава значението на насърчаването на интегрирани и специално подбрани подходи, отчитащи специфичното положение на ромските общности в държавите-членки.

Все по-широката обмяна на опит между националните администрации във връзка с успешни програми, в центъра на които са ромите, може да бъде доразвита посредством участието на държавите-членки в Европейската мрежа за социално приобщаване на ромите в рамките на структурните фондове (EURoma). Една ползваща се с подкрепата на Комисията и на Съвета на Европа академична мрежа за проучвания във връзка с ромите ще допринесе за подобряване на отправното начало на инициативите, свързани с ромите, и за създаването на по-тесни връзки с политиката.

Структурираното сътрудничество между държавите-членки в рамките на съществуващите отворени методи на координация играе определяща роля в областите

¹⁵ Проучвателно становище, Интегрирането на етническите малцинства/ромите, SOC(263), EESC 1207/2008, параграф 5.3.

¹⁶ Съобщение „Солидарност в здравеопазването: Намаляване на неравнопоставеността в здравеопазването в ЕС“, COM(2009)567.

от водещо значение, каквито са образованието, заетостта и социалното приобщаване, с оглед превръщането на проблемите на ромите в неразделна част от националните политики. Като фактор, стимулиращ обмяната на опит и на добри практики, Комисията може да повлияе на този процес.

За да направи по-ефективни мерките

Комисията ще:

- продължи да организира двустранни прояви на високо равнище в държавите-членки и да следи по-нататъшното развитие. Тя ще направи преглед на резултатите от тези посещения до края на 2013 г.;
- прикани държавите-членки да предприемат действия, с които да се гарантира, че мерките, финансирани със структурните фондове, насърчават равните възможности и противодействат на сегрегацията;
- насърчи държавите-членки да използват мрежата EURoma, за да обменят най-добри практики;
- подкрепи създаването на мрежа за проучвания, свързани с ромите, за да се обвържат в по-голяма степен изследователската дейност и политиката;
- насърчи държавите-членки в разработването на подходящи инструменти и методи за оценяване като предпоставка за разработването на конструктивни политики за приобщаване на ромите, въз основа на извлечените поуки, между другото в резултат на оценката на пилотния проект, посветен на ромското приобщаване;
- засили координацията между ЕФРР, ЕСФ и ЕЗФРСР¹⁷, по-специално на регионално и местно равнище, при използването на средствата, с цел насърчаване и улесняване на интегриран подход по отношение на решаването на жилищния въпрос (в съответствие с разпоредбите на изменения член 7, параграф 2 от регламента за ЕФРР), или в други области;
- предоставя информация и техническа помощ на държавите-членки за ефективно използване на структурните фондове и на Фонда за развитие на селските райони с оглед преодоляване на социално-икономическото изключване на ромите;
- вземе предвид резултатите от оценката на предприетите действия по линия на структурните фондове на ЕС, насочени към ромите, от пилотния проект за приобщаване на ромите, както и от проучването относно успешните проекти, програми и политики за приобщаване на ромите, при разработката на следващия програмен цикъл на структурните фондове и програмите на Европейския съюз;
- обърне внимание на въпроса за включването на ромите в разработването и осъществяването на водещата инициатива „Европейска платформа срещу бедността“, предложена от Комисията като част от стратегията на ЕС до 2020 г.;

¹⁷

Член 9 от общия регламент за структурните фондове на ЕС.

- прикани държавите-членки да се спрат на въпросите, свързани с проблемите на ромите, при отчитане на изпълнението на националните политики във всички области, които са от значение за приобщаването на ромите (като образование, заетост, социална закрила и социално приобщаване, здравеопазване) в рамките на отворения метод на координация и на стратегията на ЕС до 2020 г. Комисията ще включи отделен раздел, посветен на трудовата заетост сред ромите, в Програмата за взаимно обучение в периода 2010—2011 г.;
- ще преразгледа своята политика и програми, свързани с ромите, в контекста на разширяването, с оглед по-нататъшното развитие и усъвършенстване на съответната финансова помощ в рамките на ИПП.

3.2. Съгласуваност на политиките

Действителна промяна е възможна единствено на основата на ефективно прилагане на политиките. За да бъдат ефективни, политиките се нуждаят от съгласувано планиране, което от своя страна изисква участието на всички заинтересовани страни, политическа подкрепа и заделянето на необходимите средства от съответните нива на вземане на решения. Тези съображения, както и анализът на предстоящите предизвикателства доказват необходимостта от по-силна и по-ефективна координация и концентрация на силите.

Европейската платформа за приобщаване на ромите предлага форум за сътрудничество в тази област, докато общите основни принципи за приобщаване на ромите, разработени в рамките на платформата, предоставят една обща рамка. Принципите наблягат върху обстоятелството, че насочените към ромите програми и политики не трябва да изключват членовете на други групи, които са поставени при сходни социално-икономически условия¹⁸. Принципите също така подчертават, че програмите и политиките трябва да се стремят да се вляят в едно общо русло, с цел да се избегне обособяването на насочените към ромите действия от по-широкообхватните политически инициативи¹⁹. И накрая, принципите поставят силно ударение върху създаването на чувство за ангажираност, което да обхваща органите на местната власт, неправителствените организации и ромските общности.

Вземането под внимание на проблемите на ромите във всички имащи отношение национални и европейски политики, както и отпускането на средства от инструментите с обща насоченост за целите на приобщаването на ромите, изискват сериозни усилия и необходимите за наблюдение на изпълнението и за разработване на бъдещите политики и инструменти ресурси. В този процес е необходимо да бъдат въвлечени организациите на гражданското общество, най-вече ромските организации, на всички етапи и на всички нива.

За да се направят по-ефективни процесите

Комисията ще:

¹⁸ Документ 10394/09 на Съвета, приложение: вж. по-специално общ основен принцип 2.

¹⁹ Документ 10394/09 на Съвета, приложение: вж. по-специално общ основен принцип 4.

- подкрепи следващите едно след друго председателства на Съвета с оглед повишаване на ефективността на платформата. Комисията ще предостави подкрепа на всяко председателство при организирането на среща на членовете на платформата;
- подкрепи председателствата при организирането на бъдещите срещи на високо равнище, посветени на ромите;
- прилага общите основни принципи за приобщаване на ромите при разработването, провеждането и оценката на политиките, които са от значение за приобщаването на ромите;
- проучи най-ефективните начини, за да гарантира посредством своите вътрешни процедури вземането под внимание на проблемите на ромите във всички имащи отношение политики;
- даде възможност на самите роми да влияят върху политическите процеси, включително и чрез съвместно финансиране на дейността на европейска мрежа, осигуряваща активно представителство на ромите.

4. РАЗРАБОТВАНЕ НА ЦЕЛЕНАСОЧЕНИ ПОДХОДИ

ЕС разполага с обширен и непрекъснато разрастващ се опит от действия в областта на политиките, които са резултатни, и такива, които не са. Тези знания обаче все още не са лесно достъпни или усвоими за отговорните политически фактори. Освен това, те не са достъпни във форма, позволяваща лесното им адаптиране към различни ситуации. Ромските общности в страните от ЕС 27, както и в страните кандидатки и потенциални кандидатки, не са еднородни групи. Тази хетерогенност означава, че не може да има само една стратегия: по-скоро е необходимо да се разработят диференцирани подходи при отчитане на географския, икономическия, социалния, културния и правния контекст.

Въпреки че всеки контекст е по своему неповторим, могат да бъдат идентифицирани четири основни вида:

- ромски общности, живеещи в силно концентрирани (край)градски квартали в неравностойно положение, евентуално в близост до други етнически малцинства и членове на мнозинството в неравностойно положение;
- ромски общности, живеещи в квартали в неравностойно положение на малките градове/на селата в селските райони и в сегрегирани населени места от селски тип, изолирани от повечето градове/села;
- ромски общности, водещи номадски начин на живот, с гражданство на страната или на друга страна от ЕС;
- ромски общности, водещи номадски и уседнал начин на живот, които са граждани на трети страни, бежанци, лица без гражданство или лица, търсещи убежище.

В много държави-членки присъстват няколко или дори всички тези видове (въпреки че броят на общностите, водещи номадски начин на живот, като цяло е относително малък в сравнение с този на общностите, водещи уседнал начин на живот). В рамките на различните ромски общности, жените и децата са изложени на особено високи рискове.

Същностните социално-икономически аспекти, като например достъпът до пазара на труда и до самостоятелна заетост, както и до несегрегирано качествено образование, жилище и здравни услуги, имат определящо значение за осигуряване приобщаването на всички роми (както и при всички други хора). Други въпроси, обаче, като например липсата на документи, доказващи собствеността върху земята, или липсата на документи за самоличност, са в по-голяма степен относими за някои видове общности, отколкото за други.

Действията в рамките на държавната политика трябва да отчитат и характеристиките на градската или селската среда, в която общностите живеят, както и правния статут на членовете им. Например, за да се постигне напредък по отношение на записването на ромски деца в масовите (образование и грижи в ранна детска възраст) училища, в определени случаи може да се наложи да се осигурят допълнителни средства за отделните училища, а в други — да се променят процедурите за приемане, границите на училищните райони, да се осигури обществен транспорт, да бъдат издадени документи за самоличност на родителите или да се привлекат за участие медиатори по въпроси на межкултурното общуване.

Ето защо Комисията възнамерява да подпомогне отговорните политически фактори чрез разработването на набор от целенасочени подходи. Основавайки се на най-добрите практики, всеки целенасочен подход ще отговори на нуждите на основните видове ромски общности, включително на тези на техните особено уязвими подгрупи, и ще предложи на органите на публичната власт най-подходящите целеви действия. Всеки модел ще набележи основните участващи страни и правните и финансовите инструменти, необходими за осъществяването на програма за интегриране в местен, регионален или национален мащаб, и ще очертае възможните инициативи с цел подобряване на достъпа на ромите до образование, заетост, здравеопазване и жилище. Това ще бъде допълнено със списък от инициативи за борба с дискриминацията, за прилагане на равенството между половете и за осигуряване на закрила за особено уязвимите подгрупи. Ще бъдат дадени определени насоки за това, как да се контролира изпълнението и как да се съобщава постигнатият напредък на различните категории заинтересовани страни.

Прилагането на тези целенасочени подходи няма да бъде задължително, но държавите-членки ще бъдат насърчавани да вземат един или повече от тях под внимание при структурирането на политиките си за приобщаване на ромите. Комисията ще обсъди с държавите-членки въпроса, по какъв начин прилагането и мониторингът върху тези целенасочени подходи могат да се интегрират в съществуващия отворен метод на координация и в дейността на европейската платформа за борба с бедността и да бъдат подкрепени от финансовите инструменти на ЕС.

Комисията ще разработи тези целенасочени подходи с помощта на вътрешни и външни експерти и на съответните форуми, по-специално европейската платформа за приобщаване на ромите.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Европейският съюз трябва да се опре на силната мобилизация в институциите на ЕС, държавите-членки и международните организации и в рамките на гражданското общество в подкрепа на по-добрата социална и икономическа интеграция на ромите.

По-доброто сътрудничество между националните, европейските и международните участници в този процес може да повиши ефективността на наличния набор от инструменти с оглед постигане на пълно приобщаване на ромските общности. Европейската платформа за приобщаването на ромите и общите основни принципи осигуряват солидна основа за укрепване на това сътрудничество.

В съответствие с тези принципи проблемите на ромите трябва систематично да намират място във всички имащи отношение европейски и национални политики. На политиките, които поддържат или поощряват сегрегацията на ромските общности или в сферата на жилищното настаняване, образованието или други услуги за ромите, трябва да бъде сложен край. Това обаче не изключва прилагането на целенасочени мерки или позитивни действия, които са разрешени от приложимото законодателство на ЕС.

Конкретната задача на Комисията в средносрочен план (2010—2012 г.) е да извърши надграждане, черпейки от опита, придобит при оценката на въздействието на националните и европейските инструменти и политики. В допълнение към изложените по-горе ангажменти, тя ще направи това, по-специално, като разработи, от една страна, набор от подходи като модел на социалната и икономическата интеграция на ромите, а от друга — като гарантира, че при подготовката на мерки за изпълнение на Стратегията на ЕС до 2020 г., както и на програмите в новия финансов период, ще бъдат предвидени конкретни решения на проблемите на различните видове ромски общности.